Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Viite: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tiistai 05.03.2024 klo 12.15 / E 58/2023 vp / Asiantuntija-pyyntö

Tasa-arvovaltuutetun lausunto valtioneuvoston selvityksestä Suomen avaintavoitteiksi EU-vaalikaudelle 2024–2029

Tasa-arvovaltuutettu kiittää eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua Suomen avaintavoitteista EU-vaalikaudelle 2024–2029. Tasa-arvovaltuutettu vastaa saamaansa lausuntopyyntöön sukupuolten tasa-arvoon liittyvän toimivaltansa näkökulmasta.

Tasa-arvovaltuutettu pitää tärkeänä, että Suomen avaintavoitteiksi EU-tasolla on nostettu tasa-arvon edistäminen. Avaintavoitteiden mukaan Suomi edistää pitkäjänteisesti sukupuolten tasa-arvoa EU:ssa.

Tasa-arvovaltuutettu on eduskunnalle antamassaan kertomuksessa (K 1/2022 vp) nostanut esiin sen, että EU:n jäsenmaat näyttävät jakautuvan yhä voimakkaammin suhteessa naisten oikeuksiin, tasa-arvoon ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin. Ei ole itsestään selvää, että tasa-arvo kehittyy myönteisesti Euroopan unionissa sen enempää kuin yksittäisissä jäsenmaissakaan. Tasa-arvon edistämiseen myönteisesti suhtautuvien jäsenmaiden on tärkeää tukea tasa-arvokehitystä. Tasa-arvovaltuutettu yhtyy avaintavoitteisiin sen suhteen, että Suomen on tärkeää jatkossakin kuulua tasa-arvoa pitkäjänteisesti edistävien jäsenmaiden joukkoon.

Tästä näkökulmasta tasa-arvovaltuutettu suhtautuu kuitenkin kriittisesti avaintavoitteiden kirjaukseen, jonka mukaan Suomen tavoitteena on vähäisempi EU-sääntely. Tasa-arvovaltuutettu muistuttaa EU-sääntelyn merkityksestä sukupuolten tasa-arvon, syrjimättömyyden ja ihmisoikeuksien edistäjänä, ja huomauttaa, että Suomen tasa-arvolaissa sukupuoleen ja erityisesti sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun ulotettu syrjintäsuoja perustuu pitkälti EU-sääntelyyn. Vuodelta 1986 olevaa tasa-arvolakia on uudistettu merkittäviltä osin EU-jäsenyyden jälkeen EU-sääntelyyn

perustuen. Tämä korostaa EU-sääntelyn erityisen tärkeää asemaa ihmisoikeuksien turvaamisessa ja edistämisessä myös Suomessa.

Tasa-arvovaltuutettu korostaa, että perustuslakimme edellyttää tehokkuutta niiltä toimilta, joiden tarkoituksena on edistää perustuslain 6 §:ään sisältyvän sukupuolisyrjinnän kiellon toteutumista, koska julkisella vallalla on velvollisuus turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen (perustuslain 22 §). Tasa-arvon edistäminen tehokkaalla ja toimivalla EU-sääntelyllä ei siis ole ainoastaan ihmisoikeuksien kannalta perusteltua vaan myös julkisen vallan velvollisuus.

Tasa-arvovaltuutettu kyseenalaistaa vielä selvityksen lähtökohdan, joka asettaa kilpailukyvyn ja EU-sääntelyn vastakkain. Tasa-arvovaltuutettu muistuttaa, että tasa-arvo on myös kilpailukykykysymys. Selvityksen peräänkuuluttama parempi, selkeä ja oikeusvarmuutta lisäävä EU-sääntely voi tasa-arvoa kunnianhimoisesti edistävänä hyödyttää suomalaisia yrityksiä maailmalla. Kotimaassa tasa-arvon edistäminen voi purkaa syrjiviä käytäntöjä, jotka voivat olla esteenä alojen veto- ja pitovoimalle koulutettujen työntekijöiden suhteen.

Tasa-arvovaltuutettu toteaa lopuksi, että kaikilla selvityksessä mainituilla Suomen pääprioriteeteilla EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan – Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistamisella, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantamisella ja puhtaan siirtymän sekä biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistämisellä – on tasa-arvoulottuvuuksia, jotka on tärkeää huomioida päätöksenteossa jo ennakolta.

Tasa-arvovaltuutettu Rainer Hiltunen

Ylitarkastaja Merja Kähkönen

Tämä asiakirja on lähetetty vastaanottajalle sähköisesti.

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Rainer Hiltunen
Tasa-arvovaltuutettu
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
rainer.hiltunen@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Merja Kähkönen
Ylitarkastaja
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
merja.kahkonen@oikeus.fi